

รื้อร่วมเพศ มุมมองจากสองแผ่นดิน: กรณีศึกษา อาร์ตูร์ แรงโบต์ ปอล เวอร์
เลน และ ออสการ์ ไวลด์
คัตนางค์ คันทสาชัยบัว *

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

**Homosexual: A difference in perspective between French and
English societies in the 19th Century from the famous cases of
Arthur Rimbaud, Paul Verlaine and Oscar Wilde**

*Kakanang Kanthasaibour **

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

Article Info

Academic Article

Article History:

Received 7 May 2017

Revised 25 July 2019

Accepted 28 December 2019

คำสำคัญ

รื้อร่วมเพศ

ประวัติศาสตร์ สังคม

ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศอังกฤษ

ศตวรรษที่ 19

Keywords:

homosexuality

history

France

England

19th century

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองและการตระหนักรู้ของสังคมที่มี
ต่อบุคคลรื้อร่วมเพศผ่านการ เปรียบเทียบระหว่างสังคมอังกฤษและฝรั่งเศส
ในช่วงศตวรรษที่ 19 วิเคราะห์บริบททางสังคมและประวัติศาสตร์ โดย
พิจารณาปฏิกิริยาสังคมที่มีต่อบุคคลที่มีชื่อเสียงผู้ถูกเปิดเผยเพศสถานะ
หลังเกิดการฟ้องร้องทางกฎหมาย อันได้แก่ อาร์ตูร์ แรงโบต์ ปอล เวอร์เลน
และออสการ์ ไวลด์ ภูมิหลังที่ต่างกันเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลรื้อร่วมเพศ
ในแต่ละสังคมได้รับการปฏิบัติแตกต่างกันออกไป ซึ่งปรากฏออกมาใน
รูปแบบของแรงกดดันทางสังคมอย่างรุนแรงในอังกฤษ ขณะที่สังคมฝรั่งเศส
มีลักษณะยอมรับได้มากกว่า

Abstract

This article aims to compare homosexual perspectives of 19th Century
French and English societies through social and historical context
analysis. Specifically, it looks at the publicized scandals of three
famous people: Arthur Rimbaud, Paul Verlaine and Oscar Wilde,
who were all renowned authors exposed as being homosexual at
the time. The results indicate that homophobia was more prevalent
in English society than French society. Consequently, homosexual
authors could feel less of a threat of persecution in France. Ultimately,
homosexuals were treated differently depending on social and
historical factors that reflected different acceptances of gender
diversities.

* Corresponding author

E-mail address: kakanang.k@gmail.com

1. บทนำ

เรื่องของเพศสภาพ และรสนิยมทางเพศ เป็นเรื่องอ่อนไหวในสังคม ทั้งไทยและต่างประเทศ และเพิ่งมีการยอมรับในวงกว้างเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ทั้งเรื่องของการรับรองการแต่งงานทางกฎหมายระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน หรือการรับสตรีข้ามเพศมาทำงานในองค์กรของรัฐ อันที่จริงแล้วปรากฏการณ์นี้ได้ดำรงอยู่ในหน้าประวัติศาสตร์มายาวนาน แต่กว่าจะเป็นที่ยอมรับอย่างเปิดเผย บุคคลเหล่านี้ต้องเผชิญกับความยากลำบากในการดำเนินชีวิตมาโดยตลอด การศึกษาการต่อต้านของคนในสังคมและปฏิกิริยาของบุคคลผู้ “แตกต่าง” เหล่านั้นในอดีตจึงอาจช่วยให้เราเข้าใจและใช้ชีวิตกับเขาเหล่านั้นได้อย่างมีความสุขด้วยกันทั้งสองฝ่าย

บทความนี้ จึงเลือกศึกษาปรากฏการณ์เกี่ยวกับเพศทางเลือกจากกรณีของกวีมีชื่อเสียงของฝรั่งเศส อาร์ตูร์ แร็งโบต์ และปอล แวร์แลน ที่เป็นรักร่วมเพศอย่างเปิดเผยและไม่ถูกกีดกันจากสังคมหรือจับไปดำเนินคดี กับกรณีของกวีรักร่วมเพศชาวอังกฤษผู้อยู่ร่วมสมัยอย่างออกสการ์ ไวลด์ ที่ถูกตามตัวมาดำเนินคดี เมื่อสาธารณชนรู้ว่าเป็นผู้มีรสนิยมรักร่วมเพศ เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างกฎหมายสังคมและปฏิกิริยาของสังคมต่อบุคคล “เพศทางเลือก” เหล่านี้ของทั้งสองประเทศ

2. ความเป็นมาของรักร่วมเพศ

คำว่า “รักร่วมเพศ” มีผู้นำมาใช้เป็นครั้งแรกเป็นภาษาเยอรมันในปี ค.ศ. 1869 โดยนักเขียนชาวออสเตรีย คาร์ล-มาเรีย เคิร์ตเบนี (Karl-Maria Kertbeny) เริ่มใช้คำว่า “Homosexualität” เป็นคนแรกโดยนำรากศัพท์ภาษาละตินและกรีกรวมกัน คำว่า “homos” มาจากภาษากรีก แปลว่า “เหมือนกัน” คำว่า “sexualis” มาจากภาษาละติน แปลว่า “เรื่องทางเพศ” ก่อนหน้านี้ได้มีการบันทึกเรื่องราวบุคคลที่มีรสนิยมรักร่วมเพศโดยใช้คำอื่น ซึ่งหยิบยืมมาจากคำศัพท์ทางศาสนา ก่อนปี ค.ศ. 1869 นิยมใช้คำว่า “sodomites” หรือ “pédérastes” มีความหมายไปในเชิงลบ เมื่อพูดถึงบุคคลเหล่านี้ คำว่า “sodomites” มีที่มาจากตำนานในพระคัมภีร์ไบเบิล และคำว่า “pédérastes” มาจากภาษากรีกโบราณ อันหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างชายวัยผู้ใหญ่และเด็กหนุ่มในอุปถัมภ์

ผู้ที่มีรสนิยมรักร่วมเพศเดียวกันนั้น ไม่ใช่ของแปลกใหม่แต่อย่างใด มีหลักฐานปรากฏมาช้านานว่าการรักร่วมเพศนั้นมีมาตั้งแต่ยุคกรีก-โรมัน (l'Antiquité) ที่มีค่านิยมว่าก่อนที่เด็กชายจะกลายเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว ต้องได้รับการ “ฝึกฝน” จากครูฝึกซึ่งเป็นชายมีอายุสูงกว่า การ “ฝึกฝน” นี้กินความถึงการ “หลับนอน” กับครูฝึกด้วย นอกจากนี้ในสังคมกรีกโบราณ การมีสัมพันธ์กับบุคคลเพศเดียวกันที่มีอายุน้อยในอุปถัมภ์และอยู่ในฐานะบุตรที่ต่ำกว่า เช่น ทาส ยังเป็นการแสดงออกถึงอำนาจระหว่าง “นายและบ่าว” ได้เช่นกัน ต่อมาในศตวรรษที่ 18 ซึ่งถือ

กันว่าเป็นยุคแห่งแสงสว่างทางปัญญา (The Enlightenment) กลับพบว่ายุคนี้เป็นยุคที่ผู้คนไม่มีใครจะสนใจเรื่องคุณธรรม จริยธรรม มากเท่ายุคก่อนหน้า แต่มุ่งแสวงหาความสราญรมย์ทางกามฉันทกันเป็นกิจจะลักษณะ ดังจะเห็นได้จากงานเขียนของ Marquis de Sade และ Choderlos de Laclos จนยุคนี้อาจเรียกได้อีกอย่างว่าเป็นยุคแห่งกามารมณ์เสรี ทั้งนี้ไม่จำกัดเฉพาะรักต่างเพศเท่านั้น พฤติกรรมรักร่วมเพศก็แพร่หลายไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน จนเกิดคำหนึ่งขึ้นมาเพื่อเรียกยุคนี้ว่า “ยุคสำส่อน” (Libertinism) ช่วงศตวรรษที่ 19 แนวคิดว่ารักร่วมเพศเป็น “ความผิดปกติ” และ “โรคภัย” กลับมาอีกครั้ง จึงมีความพยายามศึกษาและหาวิธีการรักษา “ผู้ป่วย” โรคเหล่านี้โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

พฤติกรรมรักร่วมเพศ เป็นหัวข้อที่เหล่าแพทย์ชาวเยอรมัน ออสเตรีย สวิส และอังกฤษรียนศึกษา ส่วนใหญ่สรุปว่า รักร่วมเพศนั้นเป็นโรคทางจิตชนิดหนึ่งที่เกิดจากสมองทำงานผิดปกติ การรักษาในสมัยนั้นเน้นการใช้กระแสไฟฟ้าเป็นหลัก แต่ในปี ค.ศ. 1973 สมาคมจิตแพทย์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Psychiatric Association, 2016) ได้ตัดพฤติกรรมรักร่วมเพศออกจากรายชื่อโรคจิตเภท จึงถือเป็นการสิ้นสุดความเชื่อที่ว่ารักร่วมเพศนั้นเป็นโรคร้ายที่ต้องการการรักษา

นอกจากด้านการแพทย์แล้ว พฤติกรรมรักร่วมเพศยังได้รับการกล่าวถึงอย่างต่อเนื่องในตัวบทกฎหมาย ในยุคโบราณ กฎหมายต่าง ๆ ของชาวตะวันตกนั้น เกี่ยวพันแน่นแฟ้นกับศาสนา เมื่อศาสนาคริสต์เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในสังคมโรมัน ทำให้ในคริสต์ศตวรรษที่ 3 ชาวโรมัน ตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเป็น “รักร่วมเพศ” โดยกำหนดบทลงโทษสถานหนักแก่ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ามีรสนิยมรักร่วมเพศด้วยการประหารชีวิต ในสมัยของจักรพรรดิจัสติเนียน (ครองราชย์ปี ค.ศ. 527-565) เชื่อว่าการรักร่วมเพศจะนำหายนะและโรคภัยมาสู่กรุงโรม แตกต่างจากรรรมนิยมปฏิบัติในสังคมยุคกรีก เมื่อยุโรปก้าวเข้าสู่ยุคกลาง (The Middle Ages) รักร่วมเพศ (หรือที่นิยมใช้คำว่า sodomy นั้น) ยังคงเป็นสิ่งต้องห้าม แต่กระนั้น ในยุคกลางนี้ ศาสนจักรมิได้ต่อต้านการ “มีเพศสัมพันธ์กับบุคคลเพศเดียวกัน” แต่ประณามการเสพสังวาสทางทวารหนักด้วยเหตุนี้พฤติกรรมทางเพศแบบชายรักชายซึ่งนิยมวิถีปฏิบัติดังกล่าวจึงกลายเป็นสิ่งต้องห้ามและผิดหลักศาสนาไปโดยปริยาย ย่างเข้าสู่ศตวรรษที่ 18 กฎหมายที่อิงจริยธรรมทางศาสนาเริ่มลดทอนผู้มีพฤติกรรมรักร่วมเพศด้วยการเฆี่ยนเป็น หลังการปฏิวัติฝรั่งเศส กฎหมายดังกล่าวเริ่มลดความสำคัญลง อันเป็นผลจากความพยายามแยกอำนาจรัฐออกจากศาสนา และเป็นจุดเริ่มต้นของการลบล้างข้อกฎหมายที่ตราขึ้นจากศาสนาคริสต์ด้วย

นับแต่นั้นมาฝรั่งเศสได้หยุดลงโทษผู้ที่มิชอบรักร่วมเพศเดียวกัน แต่พฤติกรรมรักร่วมเพศในอังกฤษยังคงมีความผิดและได้รับการลงโทษตามกฎหมาย จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่สอง มาตราการดังกล่าวจึงค่อยผ่อนเพลาลง

3. มุมมองเรื่องเพศของสองประเทศในช่วงศตวรรษที่ 19

3.1 มุมมองเรื่องเพศของประเทศฝรั่งเศส

ในช่วงศตวรรษที่ 18 ประเทศฝรั่งเศสกำลังอยู่ในยุคไฟกามฉันทน์ (le libertinage) ที่เรื่องเพศกลายเป็นเรื่องเสรี และธรรมเนียมปฏิบัติ โดยเฉพาะในหมู่สังคมชนชั้นสูงเพศชาย และในเวลาต่อมาพฤติกรรมเช่นนี้ยังเกิดขึ้นระหว่างชนชั้นสูงกับชนชั้นล่างอีกด้วย

ส่วนมากพฤติกรรมการรักร่วมเพศปรากฏในหมู่เพศชาย ซึ่งมักจะต่อด้วยคำกล่าวหาประเภทอื่นเสียตามมา และไม่ใช่ว่าประเด็นหลักในการดำเนินคดี จนในที่สุดปลายศตวรรษที่ 18 ศาลฝรั่งเศสได้ยกเลิกการดำเนินคดีต่อผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นรักร่วมเพศ อีกทั้งยังยกเลิกโทษประหาร อันแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของความคิดจากยุคไฟกามฉันทน์ (le libertinage) และยุคแห่งแสงสว่างทางปัญญา (la Lumière) (Pastorello, 2009)

ต่อมาในศตวรรษที่ 19 อันเป็นศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในฝรั่งเศส ซึ่งอยู่ในยุคจักรวรรดิที่ 2 (le Second Empire) ในรัชสมัยของจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 สังคมฝรั่งเศสได้กลายเป็นสังคมที่แยกตัวออกจากศาสนา (la société laïque) แล้ว อันเป็นผลพวงมาจากการปฏิวัติฝรั่งเศส ทำให้กฎหมายที่ตราโดยอิงความเชื่อทางศาสนาไม่มีผลบังคับใช้อีกต่อไป เหลือแต่เพียงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศและการกระทำที่ขัดกับจริยธรรมอันดีงามในที่สาธารณะ ซึ่งไม่ได้กำหนดแน่ชัดว่ามีผลบังคับใช้กับเพศใดเป็นการเฉพาะ และยังคงประกาศใช้อยู่กับประชาชนชาวฝรั่งเศสทุกเพศทุกวัย และอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายนี้ เอื้อประโยชน์ต่อคู่รักแบบเพศเดียวกันได้ด้วย ตราบใดที่บุคคลนั้นๆ ไม่แสดงกิริยาอนาจารส่อไปในทางเชื่อเชิญให้มีเพศสัมพันธ์ในที่สาธารณะ ตำรวจไม่สามารถตั้งข้อหาแก่คู่รักเพศเดียวกันได้ (Sibalis, 1996)

การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีพฤติกรรมรักร่วมเพศนั้นจึงไม่มีความผิดตามกฎหมาย หากแต่การก่อเหตุอื้อฉาวทางสังคม (Public scandals) ไม่ว่าจะเป็นโดยบุคคลเพศใดก็อาจถูกดำเนินคดีได้ทุกคนตามมาตรา 330 (Peniston, 1996) นอกจากนี้ มุมมองเชิงลบต่อคู่รักร่วมเพศที่เป็นชายยังคงอยู่ในสังคมฝรั่งเศส เนื่องจากคนทั่วไปเห็นว่าเป็นเรื่องที่ขัดกับกฎหมายทางสังคมที่มีการกำหนดบทบาทของเพศหญิงและเพศชายไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นการละเมิดความเรียบร้อยของสังคม บางครั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้ข้ออ้างนี้ เพื่อจับกุมเหล่าผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ แต่บุคคลเหล่านั้นจะไม่รับโทษหนัก บางครั้งไม่ได้รับโทษใดๆ เลย (Thompson, 1996)

ความลึกลับทางด้านกฎหมายและด้านสังคมของประเทศฝรั่งเศสก่อให้เกิดความยืดหยุ่นทางสังคมต่อบุคคลรักร่วมเพศได้ด้วย ดังเช่นในกรณีของโจเซฟ-แอมเม่ มูร์เนอ (Joseph-Aimé Journeux) และฌอง-บาติสต์ มูร์ก (Jean-Baptiste Mourgues) ที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1877 (Peniston, 1996) จุดเริ่มของคดีฆาตกรรมนี้เกิดจากเจ้าหน้าที่ตำรวจสองคนได้ยินเสียงเรียก

ขอความช่วยเหลือของมัวร์เนอที่กำลังพยายามช่วยเหลือมัวร์ที่ตกลงไปในแม่น้ำแซน แต่สุดท้ายมัวร์จมน้ำตาย ในช่วงแรกดูเหมือนว่าเป็นคดีธรรมดาไม่มีความลึกลับซับซ้อนแต่อย่างใด ผู้ต้องหาและเหยื่อรวมถึงผู้เกี่ยวข้องมิได้มีชื่อเสียง สื่อจึงไม่ให้ความสนใจ แต่เมื่อตำรวจได้สืบสวนคดีนี้ ก็พบว่าชายสองคนนี้มีความสัมพันธ์แบบรักร่วมเพศก่อนเกิดคดีความมานาน ตามคำให้การของผู้ดูแลพาร์ตเมนต์ มัวร์เนอมักพาเด็กหนุ่มกลับมาที่ที่พักเป็นประจำ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1873 ถึงปี ค.ศ. 1877 (Peniston, 1996) ชายทั้งสองย้ายเข้ามาอยู่ด้วยกันในปี ค.ศ. 1876 และมักมีปากเสียงกันบ่อยครั้ง (Peniston, 1996) ในที่สุดมัวร์เนอถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานฆาตกรรม ลูกขุนยึดถือคำให้การของแม่ผู้ตายซึ่งเชื่อว่าผู้ต้องหาทำให้ลูกชายเสียคน และเห็นว่าการกระทำของมัวร์เนอเป็นอันตรายต่อสังคม กระนั้นยังมีคนในสังคมที่ไม่สนใจพฤติกรรมของชายทั้งสอง ดังเช่นเพื่อนร่วมงานของมัวร์ซึ่งรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างมัวร์และมัวร์เนอ แต่เก็บเงียบ ไม่นำเรื่องนี้มาเป็นส่วนหนึ่งของคำให้การ (Peniston, 1996)

น่าสังเกตว่าคดีนี้เป็นคดีของบุคคลธรรมดาที่ไม่มีความมีชื่อเสียง พฤติกรรมของชายทั้งสองมีผู้รู้เห็นมาโดยตลอด แม้ว่าคนส่วนมากจะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อสังคม แต่ไม่มีผู้ใดกระทำการยับยั้ง หรือแสดงความกดดันทางสังคมแต่อย่างใด เห็นได้จากการที่มัวร์เนอมีชื่อเสียงด้านลบจากการพาชายหนุ่มมาหาที่พักร่วมเวลากว่า 4 ปี โดยที่ผู้ดูแลพาร์ตเมนต์รู้เห็นมาตลอด จนกระทั่งเกิดคดีนี้ขึ้นและมีการสอบสวนพยานตามกระบวนการยุติธรรม

3.2 มุมมองเรื่องเพศของประเทศอังกฤษ

ช่วงศตวรรษที่ 18 ในประเทศอังกฤษ สังคมยังเห็นว่ารกร่วมเพศเป็นสิ่งผิดทั้งทางด้านกฎหมายและทางด้านศีลธรรม อาจกล่าวได้ว่าประเด็นทางเพศของอังกฤษนั้นล้าสมัยมาก เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภาคพื้นทวีป หรือกระทั่งประเทศอเมริกา (Trumbach, 1977) ประเทศอังกฤษยังคงมีวิธีการแบบโบราณ อย่างเช่นการประจานให้ได้ับอาย เมื่อถูกกล่าวหาว่าเป็นรกร่วมเพศ หรือโทษแขวนคอหากสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีพฤติกรรมแบบรักร่วมเพศจริง กล่าวคือมีการสอดใส่และการหลั่ง (Trumbach, 1977) ในทรรศนะของคนยุคนั้น ลักษณะที่ “ผิดธรรมชาติ” และ “ไม่สามารถให้กำเนิดชีวิตได้” ของคนรักร่วมเพศ ดูจะร้ายแรงเสียยิ่งกว่าการรักร่วมสายเลือดด้วยซ้ำ (incest) (Trumbach, 1977)

ด้วยเหตุนี้ เหล่าชายรักร่วมเพศจึง ได้สร้างสมาคมลับของพวกเขาขึ้น เรียกว่า Molly House ส่วนมากนัดพบกันตามร้านอาหาร หรือร้านกาแฟที่สมาชิกของสมาคมจะพบปะสังสรรค์กันในห้องลับ ส่วนมากแต่งตัวเป็นผู้หญิง มีชื่อเรียกแบบผู้หญิง การพบปะกันตาม Molly House เหล่านี้ได้กลายเป็นภาพลักษณ์แง่ลบของเหล่าชายรักร่วมเพศชาวอังกฤษในเวลาต่อมา (Weems, 2008)

เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 19 ที่ได้ชื่อว่าเป็น “ยุควิกตอเรียน” ตามชื่อของสมเด็จพระราชินีนาถ วิกตอเรีย พระจริยวัตรของพระองค์ได้กลายมาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนของชาว อังกฤษ โดยเฉพาะหลังจากที่พระองค์ได้สูญเสียพระสวามีไป กล่าวคือ ทุกคนต้องตั้งตนอยู่ใน ศีลธรรม แสดงตัวว่าเป็นผู้เคร่งศาสนา ทำให้เรื่องเพศกลายเป็นเรื่องต้องห้ามไปโดยปริยาย แต่ ถึงแม้อังกฤษจะมีสมเด็จพระราชินีนาถเป็นประมุข สังคมอังกฤษในศตวรรษที่ 19 เพศชายก็ยังคง เป็นเพศที่มีอำนาจ และบทบาททางสังคมมากกว่าเพศหญิง

ในด้านกฎหมาย อังกฤษต่างจากฝรั่งเศสที่กฎหมายส่วนใหญ่ของอังกฤษยังคงผูกอยู่ กับศาสนาคริสต์ เนื่องจากอังกฤษไม่ได้แยกรัฐออกจากศาสนา ฉะนั้นรักร่วมเพศ (homosexuality, sodomy, pederasty) จึงถูกจัดว่าเป็นพฤติกรรมผิดกฎหมาย และมีโทษประหารชีวิตมาตั้งแต่ ยุคกลาง ในสมัยของพระเจ้าเฮนรีที่ 8 อำนาจปกครองศาสนจักรอยู่ที่ราชสำนัก และพระเจ้า เฮนรีที่ 8 ได้ออกกฎหมาย Buggery Act ในปี ค.ศ. 1533 เพื่อลงโทษผู้มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ ถึงขั้นประหารชีวิต (Norton, 2002) กฎหมายนี้บังคับใช้ถึง ปี ค.ศ. 1861 หลังจากนั้น ในปี ค.ศ. 1885 ได้มีการบัญญัติกฎหมายใหม่โดยใช้ชื่อ “The Criminal Law Amendment Act” ซึ่ง กำหนดว่าการแสดงออกว่ารักเพศเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นในที่สาธารณะ หรือในที่สาธารณะมีความผิด นับเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่ง ระวังโทษจำคุกสองปี พร้อมกับการใช้แรงงานอย่างหนัก (Houston, 2017)

สภาพสังคมในยุควิกตอเรียยังคงผูกพันอยู่กับศาสนา ผู้คนเห็นว่าการมีพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นเรื่องชั่วร้าย เป็นสิ่งที่ชาวคริสต์ไม่ควรเอ่ยถึง เพราะเชื่อกันว่าการเป็นรักร่วมเพศ สามารถติดต่อกันได้ (Spencer, 1995) นอกจากนี้ ในสังคมยุควิกตอเรีย ยังมีความหมกมุ่นอีก อย่างหนึ่ง คือ ความหมกมุ่นในความเป็นชาย (manliness) ซึ่งเป็นสิ่งบ่งบอกถึงผู้มีอำนาจ ความหมกมุ่นนี้มักจะปรากฏเฉพาะในกลุ่มชนชั้นผู้ดี และก่อให้เกิดการสร้าง “สังคมปิด” ที่จำกัด สิทธิให้เฉพาะสมาชิกเพศชายเท่านั้น ตัวอย่างของสังคมปิดเหล่านี้ได้แก่ศาสนสถาน (monastery) โรงเรียนประจำ และมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด หรือมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (Oxford University, n.d.) รวมไปถึงสโมสรสังสรรค์ของชนชั้นสูง ก่อให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกันระหว่างสมาชิกของสังคมปิดดังกล่าว โดยมีเส้นบาง ๆ แบ่งไว้ระหว่างมิตรภาพ และ ความรักแบบ homoerotic ในเวลาเดียวกัน ระบบยุติธรรมอังกฤษในศตวรรษที่ 19 ก็ยังไม่อาจ ให้คำนิยามของรักร่วมเพศ (homosexuality) ได้ชัดเจน ดังจะเห็นได้จากการบุกเข้าจับชายที่ แต่งตัวเป็นหญิงด้วยข้อกล่าวหาว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมรักร่วมเพศอยู่เนือง ๆ (Weeks, 1989)

ท่ามกลางความขัดแย้งด้านบทบาททางเพศของสังคมวิกตอเรียน ยังมีกลุ่มคนที่กล้า แสดงออกในทางตรงกันข้าม ได้แก่กลุ่มปัญญาชนจากมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ซึ่งเรียกตนเอง ว่ากลุ่มลิเบอร์ล (กลุ่มคนหัวสมัยใหม่) นำโดยโจเวต สแตนลีย์ อาร์เธอร์ สแตนลีย์ มาร์ก แพตติสัน

และโกลด์วิน สมิธ ที่เริ่มหันกลับไปศึกษาวัฒนธรรมกรีกโบราณ โดยเน้นศึกษาผลงานของเพลโต เป็นส่วนใหญ่ กลุ่มลิเบอรัลมีแนวคิดตรงกันข้ามกับฝ่ายที่มีอำนาจอยู่เดิม กลุ่มเหล่านี้มีแนวคิดว่าการมีอำนาจนั้นเปรียบได้กับการเป็นนักรบและการมีลักษณะนิสัยคล้ายผู้หญิง (effeminacy) เป็นการทาลายภาพลักษณะนักรบ (warrior) ลง (Dowling, 1996)

เหล่าปัญญาชนลิเบอรัลมองว่าการแสดงออกแบบรักร่วมเพศของชาวกรีกโบราณไม่ได้ลดทอนความเป็นชายหรือความเป็นนักรบให้น้อยลง ในทางตรงกันข้าม ทั้งสองสิ่งมีความเกี่ยวข้องกันในเชิงพิธีกรรม ตามแนวคิดของชาวกรีกโบราณ (Dowling, 1996) กล่าวคือ การมีความสัมพันธ์ระหว่างชายหนุ่ม และเด็กหนุ่มเป็นเรื่องปกติที่นักรบกรีกพึงกระทำ มิใช่เรื่องแปลกประหลาดแต่อย่างใด และเมื่ออังกฤษเข้าสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม ส่งผลให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมาก เหล่าปัญญาชนจึงมีความคิดเห็นว่าประเทศไม่ต้องกังวลกับภาวะขาดประชากร ดังที่กลัวกันมาตลอด และด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์แบบชายรักชายจึงมิใช่อุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศเช่นกัน (Dowling, 1996) ออสการ์ ไวลด์ ก็เป็นหนึ่งในผู้ร่วมอุดมการณ์นี้กับเหล่าปัญญาชนออกซ์ฟอร์ด (Spencer, 1995)

คดีความที่เกี่ยวข้องกับบุคคลรักร่วมเพศในประเทศอังกฤษมักข้องเกี่ยวกับการแต่งเป็นหญิง (transvestism) ดังเห็นได้จากคดีของนายบูลตันและพาร์ค (Spencer, 1995) ทั้งสองคนถูกจับขณะออกมาจากโรงละครแห่งหนึ่งในกรุงลอนดอนโดยสวมเครื่องแต่งกายสตรี ในปี ค.ศ. 1870 และในปีถัดมา มีการตั้งข้อหาชายทั้งสองว่าสมคบกันสนับสนุนผู้อื่นให้กระทำการที่ผิดธรรมชาติ (conspiring and inciting persons to commit an unnatural offence) เมื่อตำรวจสืบสวนต่อ พบผู้เกี่ยวข้องเพิ่มอีกหนึ่งคน คือลอร์ดอาร์เธอร์ คลินตัน บุตรชายคนที่สามของดยุคแห่งนิวคาสเซิลลำดับที่ห้า หลักฐานแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างลอร์ดคลินตันกับบูลตันคือจดหมายรักที่ทั้งสองเขียนหากัน แต่กระนั้น ตำรวจไม่สามารถดำเนินคดีกับลอร์ดคลินตันได้ เนื่องจากลอร์ดคลินตันได้ชิงปลิดชีพตัวเองไปเสียก่อน นอกจากลอร์ดคลินตันแล้ว ตำรวจยังสืบพบว่าบูลตันติดต่อกับชายอื่นอีก โดยที่ยังคงรูปลักษณะแบบผู้หญิง และมีผู้พบเห็นทั้งสองคนตามย่านเบอร์ลิงตันอาร์เคด ที่ขึ้นชื่อว่าเป็นย่านของโสเภณีราคาสูง (Spencer, 1995)

การสืบสวนคดีนี้เต็มไปด้วยความสับสน ตำรวจต่างไม่รู้ว่าจะตรวจร่างกายผู้ต้องหาทั้งสองอย่างไร ควรจะใช้เอกสารใดประกอบการตรวจร่างกาย หรือแม้กระทั่งว่าต้องติดต่อกับตำรวจท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องหรือไม่ จนคดีเป็นที่กล่าวขานถึงในแง่ลบอย่างมาก (Spencer, 1995)

น่าสังเกตว่ากฎหมายของอังกฤษมีการกำหนดโทษชัดเจนเกี่ยวกับการเป็นบุคคลรักร่วมเพศ กระนั้นการดำเนินกฎหมายต่อบุคคลเหล่านี้ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ยังเต็มไปด้วยความสับสนในทางปฏิบัติสำหรับการตัดสินคดีความ

4. การเปิดเผยตัวตนของบุคคลมีชื่อเสียง เปรียบเทียบกรณีของปอล แวร์เลน อาร์ตูร์ แร็งโบต์ และออสการ์ ไวลด์

เมื่อเปรียบเทียบสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในทั้ง 2 ประเทศ พบว่าประเทศฝรั่งเศสผ่อนปรนในเรื่องของรักร่วมเพศมากกว่าประเทศอังกฤษ พฤติกรรมดังกล่าวไม่ถือเป็นเรื่องผิดกฎหมายในฝรั่งเศส แต่ในด้านจริยธรรมและศีลธรรม การเป็นรักร่วมเพศยังคงถูกมองในแง่ลบ กระนั้นความระแวงระวังต่อเรื่องนี้ในสังคมฝรั่งเศสก็น้อยกว่าในสังคมอังกฤษ ดังที่ได้เห็นในกรณีของฌูร์เนอและมูร์ก ที่มีผู้รู้เห็นการกระทำและความสัมพันธ์ของทั้งสองคน แต่ก็ยังวางเฉยในฝรั่งเศสสังคมอาจตีตราบุคคลรักร่วมเพศได้ แต่ในกรณีนี้ไม่พบผลกระทบจากพฤติกรรมแทรกคองดังกล่าว

เมื่อมาดูในกรณีของแร็งโบต์และแวร์เลน สองคนนี้ต่างเป็นบุคคลมีชื่อเสียงในวงการวรรณกรรมของฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 19 แร็งโบต์ได้ชื่อว่าเป็นเด็กอัจฉริยะด้านกวีนิพนธ์ ส่วนแวร์เลนก็ค่อยๆ ไล่เต้ามามีชื่อเสียงหลังจากที่เข้ามาอยู่ในกลุ่มกวี Parnasse ในปารีส กวีทั้งสองพบกันในปี ค.ศ. 1871 แวร์เลนถูกชะตาอย่างมากกับกวีหนุ่มจากชนบท จึงทำให้ทั้งสองเริ่มออกเที่ยวด้วยกันบ่อยครั้ง ซึ่งส่วนมากเที่ยวตามคาเฟ่ในกรุงปารีส จากนั้นจึงเริ่มออกท่องเที่ยวตามเมืองอื่นๆ ในต่างประเทศและมักไปกันเพียงสองคน แต่ความสัมพันธ์ของกวีทั้งสองไม่ได้เป็นไปด้วยดี มักมีเรื่องทะเลาะกันเสมอตลอดเวลาที่ทั้งสองอยู่ด้วยกัน จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1873 แวร์เลนและแร็งโบต์ได้เข้าพักที่โรงแรมในกรุงปารีสและเกิดวิวาทกันขึ้น จนท้ายที่สุด แวร์เลนยิงปืนใส่แร็งโบต์ กวีหนุ่มบาดเจ็บที่ข้อมือ แต่มิได้มีอันตรายถึงชีวิต หลังจากเหตุการณ์ครั้งนั้นทั้งสองคนได้รับการตรวจร่างกายอย่างละเอียด และถูกกล่าวหาว่ามีความสัมพันธ์แบบ “ผิดศีลธรรม” (relations immorales) (Elhouch, 2015) แต่กระนั้นก็มีเพียงแวร์เลนที่ถูกตัดสินจำคุกที่เบลเยียม เขาต้องโทษข้อหาทำร้ายร่างกาย ถูกตัดสินจำคุก 555 วัน โดยไม่มีการใช้แรงงานหนัก (hard labor) (Willsher, 2015) ส่วนแร็งโบต์สามารถเดินทางกลับมายังประเทศฝรั่งเศสได้ทันทีพร้อมกับมาตามแวร์เลน แม่ของปอล แวร์เลน ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์ตั้งแต่ก่อนจะมีการยิงกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่ปรากฏว่าขุนนายแวร์เลนฟ้องร้องแร็งโบต์ด้วยข้อหาที่เกี่ยวข้องกับการรักร่วมเพศกับลูกชายของเธอ ไม่ว่าจะเป็นที่เบลเยียมหรือเมื่อกลับไปยังฝรั่งเศสแล้วก็ตาม แร็งโบต์ยังสามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติในฝรั่งเศส แม้ว่าจะไม่สามารถกลับไปในแวดวงวรรณกรรมได้อีกต่อไป เห็นได้จากการท่องเที่ยวอย่างอิสระทั่วยุโรปและแอฟริกาตะวันออก แต่สำหรับแวร์เลนโทษของเขาไม่ได้มีเพียงการเป็นบุคคลรักร่วมเพศและการใช้ความรุนแรงเท่านั้น ยังมีเรื่องของความสัมพันธ์กับเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งก็คือแร็งโบต์อีกด้วย เนื่องจากตอนที่ทั้งคู่เริ่มมีความสัมพันธ์กัน แร็งโบต์มีอายุเพียง 17 ปี นอกจากนี้ยังมีเรื่องของความรุนแรงในครอบครัวและการนอกใจ (แวร์เลนแต่งงานและมีลูกชาย 1 คนก่อนที่จะแอบมีสัมพันธ์รักกับแร็งโบต์)

หลังพ้นโทษ เขาจำต้องเก็บตัวอยู่ต่างประเทศกว่าสิบปี จึงจะสามารถกลับเข้าสังคมในฝรั่งเศสได้ (Cavifioli, 2016) ระหว่างต้องโทษ แวร์เลนได้เปลี่ยนมาเข้ารีตศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และได้เขียนบทกวีระหว่างถูกจองจำอีกด้วย

ในประเทศอังกฤษ ช่วงศตวรรษที่ 19 เริ่มมีความกลัวที่จะสูญเสียความเป็นชายผู้ชายในสังคมเริ่มทำตัวคล้ายผู้หญิง (effeminacy) และมีความเสื่อมทราม (corruption) โดยเชื่อกันจะทำให้ประเทศอังกฤษถูกทำลายเช่นเดียวกับเอเธนส์ สเปนาร์ต้า และโรม (Dowling, 1996) ความกลัวการสูญเสียความเป็นชายนี้ทำให้มุมมองต่อการรักร่วมเพศโดยเฉพาะรักร่วมเพศในเพศชายถูกมองในแง่ลบ เป็นสิ่งผิดทั้งทางด้านจริยธรรมและด้านกฎหมาย

ในกรณีของออสการ์ ไวลด์ ถึงแม้เขาจะกลายเป็นสัญลักษณ์ของเหล่ารักร่วมเพศสมัยใหม่ แต่ในช่วงชีวิตหนึ่งของไวลด์ก่อนจะไปมีสัมพันธ์กับลอร์ดดักลาส หรือเป็นที่รู้จักกันในนาม บอสซี ไวลด์ เขาแต่งงานกับคอนสแตนส์ ลีลรอยด์ ในปี ค.ศ. 1884 และมีบุตรด้วยกันสองคน คือ ซีริล และวิเวียน (The Biograghpy.com Editors, 2014) จุดเริ่มแรกของคดีความอันโด่งดังของไวลด์มาจากการที่ไวลด์เป็นฝ่ายเริ่มฟ้องร้องมาร์ควิสควินส์เบอร์รี่ก่อนในข้อหาหมิ่นประมาทเมื่อปี ค.ศ. 1895 เนื่องจากมาร์ควิสควินส์เบอร์รี่ได้ส่งบัตรสนเท่ห์กล่าวหาว่าไวลด์เป็นรักร่วมเพศและตัวมาร์ควิส ควินส์เบอร์รี่เองก็มีความระแวงและมีทัศนคติลบต่อเหล่ารักร่วมเพศและสงสัยในความสัมพันธ์ระหว่างไวลด์และลูกชายของเขา ลอร์ดอัลเฟรด ดักลาส (Duhaime, 2014) แต่ไวลด์ได้ถอนฟ้องหลังจากที่รู้ว่าลอร์ดควินส์เบอร์รี่มีหลักฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของเขา ไวลด์ต่อสู้มาถึงการฟ้องร้องครั้งที่สามที่ไวลด์เป็นโจทก์และลอร์ดควินส์เบอร์รี่เป็นผู้ฟ้องในข้อหาหมิ่นประมาทสัมพันธ์กับเพศชายด้วยกัน (Gross indecency) (Sinfield, 1994) ซึ่งคือลอร์ดดักลาสที่มีอายุน้อยกว่าไวลด์ถึง 16 ปี จดหมายรักระหว่างไวลด์กับลอร์ดดักลาส เขียนในรูปแบบของบทกลอนที่พรรณนาถึง “ความงาม” ของลอร์ดดักลาส และผลงานอื่นๆ ของไวลด์ที่ทนายของลอร์ดควินส์เบอร์รี่ได้นำเสนอว่ามีความเป็นรักร่วมเพศ (homoerotic) ทั้งหมดนี้ได้ถูกนำมาใช้เป็นหลักฐานในชั้นศาล ท้ายที่สุดคณะลูกขุนตัดสินให้ไวลด์มีความผิดฐานมีสัมพันธ์กับเพศชายด้วยกัน ต้องโทษสองปีพร้อมกับการใช้แรงงานหนัก (hard labor) ซึ่งเป็นโทษสูงสุดในสมัยนั้น เมื่อพ้นโทษ ไวลด์ไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมอังกฤษได้อีกต่อไป บทละครเวทีถูกถอดออกจากโรงละคร และต้องลี้ภัยไปยังฝรั่งเศสโดยใช้ชื่อปลอมว่า เซบาสเตียน เมลมอธ (Sebastian Melmoth) (Duhaime, 2014) ทั้งนี้ ไวลด์ไม่สามารถกลับเข้าอังกฤษ หรือไอร์แลนด์บ้านเกิดของตน และไม่สามารถกลับไปหาภรรยาและลูกชายได้อีกเลย จนกระทั่งเสียชีวิตลงในปี ค.ศ. 1900 ที่ปารีส ศพของไวลด์ถูกฝังที่สุสาน Père Lachaise

5. บทสรุป

ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ทำให้สองประเทศที่มีภูมิศาสตร์ใกล้เคียงกันเช่นฝรั่งเศสและอังกฤษมีมุมมองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับรกร่วมเพศ โดยในฝรั่งเศสที่ผ่านการเปลี่ยนทางด้านสังคมและการปกครองผ่านการปฏิวัติหลายครั้ง นับแต่การปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1789 เป็นต้นมา รวมถึงความต้องการที่จะเป็นอิสระจากศาสนจักรทำให้ชาวฝรั่งเศสตีตัวออกห่างจากกฎหมายที่ตราโดยอิงกับศาสนจักร ก่อให้เกิดสภาพสังคมที่มีความยืดหยุ่นและมีความอดทนต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ได้มากขึ้น การเกิดกรณีรกร่วมเพศในประเทศฝรั่งเศสนั้น ทางภาครัฐไม่ได้ให้ความสนใจ จึงไม่มีกฎหมายต้องโทษสำหรับบุคคลรกร่วมเพศดังจะเห็นได้จากคติความของฌูร์กเอนและมูร์ก และคติความของแวร์เลนและแรงโบต์ ทั้งสองคดีมีความเหมือนตรงที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ก่อน แล้วภายหลังจากการสืบสวนจึงได้รู้ถึงชีวิตส่วนตัวของคนทั้งคู่ แต่ก็ไม่ได้มีผลกระทบต่อการดำเนินคดีทั้งสองคดีแต่อย่างใด

ในส่วนของคดีของกวีทั้งสอง ชีวิตรักและชื่อเสียงของทั้งคู่ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อคดีความแต่อย่างใด แวร์เลน ถึงแม้จะได้รับการตรวจร่างกายจากแพทย์และมีการลงความเห็นว่ายแวร์เลนมีพฤติกรรมแบบรกร่วมเพศ แต่ต้องโทษแค่ทำร้ายร่างกาย และจำคุกอยู่ที่เบลเยียม ส่วนแรงโบต์ ที่พักอยู่ห้องเดียวกับแวร์เลนไม่ได้ต้องโทษใด และยังสามารถกลับเข้าฝรั่งเศสได้โดยไม่ถูกตีตราจากสังคม ในอีกแง่หนึ่งคือสังคมฝรั่งเศสเองก็ไม่ได้ผลักไสแรงโบต์ออกไป อาจมีคนบางกลุ่มที่ไม่พอใจในการกระทำนี้ แต่ยังไม่ถึงขั้นที่ว่ามีคนกลุ่มใดออกมาต่อต้านแรงโบต์ไม่ให้เข้าประเทศแต่อย่างใด ในกรณีของแวร์เลนที่ต้องโทษอยู่ที่ประเทศเบลเยียม ซึ่งโทษหลักคือการทำร้ายร่างกาย ส่วนเรื่องความรุนแรงในครอบครัว การเป็นบุคคลรกร่วมเพศนั้นได้กลายเป็นภาพลักษณ์ที่ติดตัวแวร์เลน จนกระทั่งเขาได้เข้ารับเป็นคริสตชน และรอให้เรื่องอื้อฉาวนี้ซาลง เป็นเวลา 10 ปี แวร์เลนจึงสามารถกลับเข้ามาสู่แวดวงวรรณกรรมได้เหมือนเดิม โดยไร้ซึ่งคำถามและข้อกังขาต่อพฤติกรรมที่เคยก่อขึ้นเมื่อ 10 ปี ก่อนหน้านั้น

ต่างกับกรณีของออสการ์ ไวลด์ ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นรกร่วมเพศจากจดหมายสนทนาที่โดยปราศจากหลักฐานหรือคดีอุกฉกรรจ์อื่น ๆ ที่ทำให้ชีวิตส่วนตัวถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน และได้สู้คดีด้วยตนเอง แต่ท้ายที่สุด ถูกตัดสินว่ามีความผิดจริงฐานเป็นบุคคลรกร่วมเพศ และถูกจำคุก 2 ปี และใช้แรงงานหนัก (hard labor) ซึ่งแตกต่างกับกรณีของกวีฝรั่งเศสโดยสิ้นเชิง เนื่องจากอังกฤษไม่ได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงมากเท่ากับฝรั่งเศส ทำให้มุมมองของคนอังกฤษในศตวรรษที่ 19 ยังคงค่อนข้างแคบเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งรัฐยังคงรวมกับศาสนา ฉะนั้นการตัดสินคดีความ โดยเฉพาะเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศยังคงอิงกับศาสนาด้วยเช่นกัน อีกทั้งอุดมคติเกี่ยวกับความเป็นชายกับภาพลักษณ์นักกรบ และความกลัวการถูกลดทอนความเป็นชายของสังคมวิกตอเรียน ทำให้รกร่วมเพศ โดยเฉพาะรกร่วมเพศชายถูกมองโดย

สังคมว่าเป็นความอ่อนแอ และเป็นโรคร้าย ซึ่งมักถูกนับรวมไปกับการแต่งกายเป็นหญิงในผู้ชาย และโสเภณีชาย ซึ่งความกลัวการสูญเสียหรือถูกลดทอนความเป็นชายที่ปรากฏในสังคมวิกตอเรียน กลับไม่ปรากฏในสังคมฝรั่งเศสในสมัยเดียวกัน และความกลัวนี้เป็นตัวผลักดันหลักที่ทำให้ สังคมอังกฤษไม่มีความยืดหยุ่นต่อสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่หรือแปลกออกไปจากที่เคยเป็น เราจึงมอง ได้ว่าความกลัวนี้สามารถเป็นตัวตัดสินมุมมองต่อบุคคลรักร่วมเพศที่แตกต่างกันระหว่างสังคม สองฝั่งแผ่นดินได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง/ References

- American Psychiatric Association. (2016, March 10). Homosexuality as a Mental Disorder Simply Not Backed Up by Science. Retrieved from <https://www.psychiatry.org/news-room/apa-blogs/apa-blog/2016/03/homosexuality-as-a-mental-disorder-simply-not-backed-up-by-science>
- Biographpy.com Editors. (2014). Oscar Wilde Biography. Retrieved from <http://www.biography.com/people/oscar-wilde-9531078>
- Caviglioli, D. (2016). *Rimbaud et Verlaine : sodomie, alcool et revolver à six coups*. Retrieved from <http://bibliobs.nouvelobs.com/actualites/20161129.OBS1938/rimbaud-et-verlaine-sodomie-alcool-et-revolver-a-six-coups.html#>
- Dowling, L. (1996). *Hellenism and homosexuality in Victorian Oxford*. Ithaca: Cornell University Press.
- Duhaime, L. (2014). *Oscar Wilde, sodomite*. Retrieved from <http://www.duhaime.org/LawMag/LawArticle-1603/Oscar-Wilde-Sodomite.aspx>
- Elhouch, I. (2015). *Arthur Rimbaud et la quête du père : un rapport psychologique à la compréhension du cas*. Mémoire du Master en science psychologie. Université Catholique de Louvain.
- Houston, L. (2017). *Homosexuality in Great Britain Section Two: Legislation*. Retrieved from <http://www.banap.net/spip.php?article156>
- Norton, R. (2002). *A History of Homophobia*, "The Medieval Basis of Modern Law". Retrieved from <http://rictornorton.co.uk/homopho5.htm>
- Oxford University. (n.d). *Introduction and History*. Retrieved from <https://www.ox.ac.uk/about/organisation/history?wssl=1>

- Peniston, W. A. (1996). Love and Death in gay Paris Homosexuality and criminality in the 1870s. In J. Merrick, & B. T. Ragan (Eds.). *Homosexuality in modern France* (pp. 128-145). New York: Oxford University Press.
- Pastorello, T. (2009). *Sodome à Paris : protohistoire de l'homosexualité masculine fin XVIIIe siècle – au milieu XIXe siècle*. Histoire. Université Paris-Diderot – Paris VII.
- Sinfield, A. (1994). *The Wilde century*. London: Cassell.
- Sibalis, M. D. (1996). The Regulation of male homosexuality in Revolutionary and Napoleonic France, 1789-1815. In J. Merrick, & B. T. Ragan (Eds.). *Homosexuality in modern France* (pp. 80-101). New York: Oxford University Press.
- Spencer, C. (1995). *Homosexuality: a history*. London: Fourth Estate.
- Thompson, V. (1996). Creating Boundaries: Homosexuality and the Changing Social Order in France, 1830-1870. In J. Merrick, & B. T. Ragan (Eds.). *Homosexuality in modern France* (pp. 102-127). New York: Oxford University Press.
- Trumbach, R. (1977). London's sodomite: Homosexual behavior a western culture in the 18th century. *Journal of Social History*, 11(1), 1-33.
- Weeks, J. (1989). Male Prostitution and the Regulation. In M.B. Buberger, M. Vicinus, & G. Chauncey, Jr. (Eds.). *Hidden from History reclaiming the gay and lesbian past* (pp. 195-211). New York: Meridian.
- Weems, M. (2008). A History of Festive Homosexuality: 1700-1969 CE. In M. Weems (Ed.). *The Fierce Tribe: Masculine Identity and Performance in the Circuit* (pp. 81-100). Logan, Utah: University Press of Colorado.
- Willsher, K. (2015). *How 555 nights in jail helped to make Paul Verlaine a 'prince of poets'*. Retrieved from <https://www.theguardian.com/books/2015/oct/18/paul-verlaine-new-exhibition-mons>